

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ในภาคเหนือของประเทศไทย ตำบลแม่แรมมีพื้นที่เนินเขาสูง ๆ ต่ำ ๆ จนถึงลอนลูกคลื่น พื้นที่ประมาณร้อยละ 5 อยู่ในความสูงต่ำกว่า 350 เมตรจากระดับน้ำทะเล บริเวณสูงสุดของอำเภอแม่ริม คือดอยคว่ำดอง สูงจากระดับน้ำทะเล 1,459 เมตร ทางด้านตะวันตกของตำบลเป็นพื้นที่ภูเขาทางด้านตะวันออก จะเป็นพื้นราบ เหมาะสมสำหรับการทำการเกษตร และเป็นที่อยู่อาศัย ตำบลแม่แรม มีเนื้อที่ประมาณ 110.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 69,062.5 ไร่ ตำบลแม่แรมมีพื้นที่ที่เป็นภูเขา และมีป่าไม้ค่อนข้างมาก ทำให้อากาศเย็นสบายเกือบตลอดทั้งปี มีอุณหภูมิเฉลี่ย 23.80 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ เฉลี่ยตลอดปี 66 %

ตำบลแม่แรม ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของอำเภอแม่ริม ห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่ริม ประมาณ 4 กิโลเมตร ห่างจากศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 14 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลห้วยทราย และตำบลสะลวง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลแม่สา ตำบลโป่งแยง และอำเภอหางดง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เทศบาลตำบลริมใต้ และตำบลริมเหนือ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอสะเมิง และตำบลโป่งแยง

ตำบลแม่แรมเป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจที่ไปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานอยู่หลายเผ่า การอยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ในตำบลแม่แรมมีวัฒนธรรมเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งแต่เดิมกลุ่มชาติพันธุ์มีวิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามและมีอัตลักษณ์เป็นของตนเองการใช้ทั้งกฎหมายและกฎความเชื่อเข้ามาผูกพันกับการดำรงชีวิต เมื่อความเจริญที่เข้ามาจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการเดินทางที่สะดวกจากตั้งเมืองเชียงใหม่ถึงตำบลแม่แรมใช้เวลา 40 นาที จึงทำให้การแพร่กระจายวัฒนธรรมจาก

ภายนอกเข้าสู่ภายในได้อย่างรวดเร็วย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การรักษาวัฒนธรรมของตนให้ดำรงอยู่ เป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคมที่ต้องต่อสู้กับวัฒนธรรมใหม่

กลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมที่ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างผาสุก วัฒนธรรมจะสะท้อนวิถีชีวิตของ สมาชิกก่อนที่วัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตรวมทั้งวัฒนธรรมคนตรีและการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้น จะสูญหาย เนื่องจากกระแสวัฒนธรรมสมัยใหม่และความเจริญที่คนภายนอกนิยมไปพักผ่อนที่เป็น จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม

เมื่อตำบลแม่แรมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทำให้วิถีวัฒนธรรมชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่นเกิดการปรับตัว ทุนวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยความเชื่อดั้งเดิมและองค์ประกอบอื่นที่เคยมีอยู่ก่อนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นตามกระแสนิยมหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความ เข้มแข็งของสมาชิก การศึกษาเกี่ยวกับการปรับวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์กับธุรกิจการท่องเที่ยว ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ นับเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อการเข้าใจวิถีของการ ดำรงชีวิตที่ผ่านมา

1.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาผลกระทบของธุรกิจที่มีต่อวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มีของกลุ่มชาติพันธุ์ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาวัฒนธรรมคนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
3. ศึกษาแนวทางการประยุกต์วัฒนธรรมคนตรีเพื่อเข้าสู่การท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สื่อข้อมูลจากการวิจัยทั้งหมดจะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าของกลุ่มชาติพันธุ์ และของชาติเป็นมรดกที่ใช้อย่างทอด เผยแพร่แก่ชุมชน
2. นำองค์ความรู้ใหม่ ใ้ใช้ในกระบวนการเรียนวิชาเกี่ยวกับคนตรีชาติพันธุ์วิทยา และ ชาติพันธุ์วิทยา
3. นักศึกษาคนตรีชาติพันธุ์วิทยา ชาติพันธุ์วิทยา จะมีแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน และได้ฝึก การวิเคราะห์ ข้อมูลประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและโครงสร้างชุมชน

4. เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารแก่งค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่นวารสารคณะมนุษยศาสตร์ วารสารศูนย์ชาวเขา และห้องสมุดต่าง ๆ

1.4 ปัญหาการวิจัย

จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์สามารถปรับวัฒนธรรมให้เข้าสู่ธุรกิจการท่องเที่ยวได้อย่างไร

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. มุ่งศึกษาด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่พื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแมริม
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องดนตรี และบริบททางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์
3. การศึกษาครั้งนี้เน้นข้อมูลภาคสนามเป็นสำคัญ

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาดนตรีชาติพันธุ์ในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแมริม จังหวัด เชียงใหม่

1.5.2 การใช้ศัพท์ภาษาชาติพันธุ์ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้คำและอักษรไทยที่มีความใกล้เคียงเสียงเดิมมากที่สุดโดยมิได้ยึดหลักตามภาษาศาสตร์แต่อย่างใด

1.5.3 ในการบันทึกโน้ตของบทเพลง ผู้วิจัยบันทึกด้วยระบบสากล (Western Notation) แทนระดับเสียงของเครื่องดนตรี และ เสียงร้อง ซึ่งเป็นการหีบยืมสัญลักษณ์เท่านั้น

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้จัดเรียงลำดับคำนิยามศัพท์เฉพาะทางดนตรีที่ใช้ในการศึกษาตามลำดับ ตัวอักษร ดังนี้

กระสวนจังหวะ (Rhythmic Pattern) หมายถึง รูปแบบจังหวะของทำนอง และ รูปแบบจังหวะของบทเพลง

กลุ่มเสียง (Pitch Group) หมายถึง เสียงที่เกิดพร้อมกัน 3 เสียงขึ้นไป

การจบวรรค (Cadential Formula) หมายถึง รูปแบบการลงจบแต่ละวรรคเพลง

การเคลื่อนที่ของระดับเสียง (Pitch Motion) หมายถึง การดำเนินของแนวทำนอง

การเน้นจังหวะ (Accent) หมายถึง การเน้นเสียงหนักของจังหวะในดนตรีม้ง

การถอดเพลง (Transcription) หมายถึง การถอดเพลงจากเสียงบันทึกดนตรีม้ง

การสั่นเสียง (Vibrato) หมายถึง เสียงที่สั่นอันเกิดจากการร้อง และบรรเลงดนตรี

ขั้นคู่เสียง (Interval) หมายถึง ระยะห่างระหว่างโน้ต 2 ตัว

โครงสร้างของจังหวะ (Rhythmic Structure) หมายถึง อัตราจังหวะ อัตราความเร็ว ภาระสวนจังหวะ

โครงสร้างแนวทำนอง (Melodic Structure) หมายถึง ลักษณะแนวทำนองของบทเพลงม้ง

ช่วงเสียง (Range) หมายถึง ช่วงเสียงของโน้ตต่ำสุด และโน้ตสูงของบทเพลง

ท่อนเพลง (Section) หมายถึง การแบ่งวรรคตอนของเพลง โดยอาศัยจุดพักของเพลง ซึ่งแต่ละประโยคประกอบไปด้วยสัดส่วนหรือจังหวะของทำนอง แต่ละประโยคเพลงมีจังหวะทำนองที่คล้ายกัน

โครงสร้างของจังหวะ (Rhythmic Structure) หมายถึง ส่วนของ โน้ตที่ไม่มีระดับเสียง รวมถึงตัวหยุด นั่นคือ อัตราจังหวะ อัตราความเร็ว ภาระสวนจังหวะ

เสียงยี่น (Drone) หมายถึง เสียงหรือกลุ่มเสียงที่เกิดขึ้นพร้อมทำนองเพลงและยังเป็นเสียงประสานส่วนหนึ่งของเพลงด้วย

ท่อนเพลง (Section) หมายถึง ส่วนหนึ่งของเพลง มักมีเนื้อหาเหมือนกัน

ระดับเสียง (Pitch) หมายถึง ระดับเสียงต่ำขึ้นไปสูงสุดของบทเพลง

รูปแบบโครงสร้าง (Formal Structure) หมายถึง ท่อนเพลง วลีเพลง ส่วนย่อยของทำนอง และ การจบวรรคตอน

ลักษณะของทำนอง (Melodic Organization) หมายถึง องค์ประกอบ 2 ส่วนคือ 1) โครงสร้างแนวทำนอง (ช่วงเสียง ระดับเสียง การเคลื่อนที่ของระดับเสียง ขั้นคู่เสียง กลุ่มเสียง ทำนองสอดแทรก) และ 2) โครงสร้างของจังหวะ (อัตราจังหวะ อัตราความเร็ว ภาระสวนจังหวะ)

วลีเพลง (Phrase) หมายถึง หน่วยของเพลง หรือหน่วยของท่อนเพลงที่มีลักษณะจบในตัวเอง

ส่วนย่อยของทำนอง (Melodic Segment) หมายถึง การแยกส่วนให้ย่อยออกมาจากวลีเพลง

เสียงศูนย์กลาง (Tonal center) หมายถึง เสียงหลักของทำนอง

ลีลาจังหวะ (Meter) หมายถึง กลุ่มจังหวะในแต่ละห้องเพลง

อัตราความเร็ว (Tempo) หมายถึง ความช้าเร็วของบทเพลง

อัตราความเร็วของบทเพลง (Ma ติ Welzel metronome หรือ Metronome marking)

หมายถึง บทเพลงที่ใช้อัตราความเร็วตามเครื่องจับจังหวะ (Metronome)

